

Prečo sa rozprávame o digitálnej prístupnosti? – textový prepis

Príspevok bol prednesený na konferencii [Prístupne 2023](#) - nulte konferencii o digitálnej prístupnosti

Prednášateľ: Peter Teplický, Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska

Dátum: 18.5.2023

Moje meno je Peter Teplický. Pracujem na Únii nevidiacich a slabozrakých Slovenska už vyše 15 rokov, 8 rokov sa venujem digitálnej prístupnosti a viac ako 3 roky je to môj hlavný odbor činnosti. Prečo sa rozprávame o digitálnej prístupnosti?

Predstavte si, že prídete na webovú stránku a nebudete sa vedieť dostať do podponuky hlavnej ponuky alebo si nebudete vedieť prečítať informácie z grafu alebo schémy, prípadne si nebudete môcť vypočuť podcast, nedozviete sa z neho dôležité informácie, pretože nie je textovej forme alebo kontrast textu a pozadie je tak nízky, že si nebudete vedieť prečítať, čo sa na stránke nachádza. Prípadne text nebude dostatočne štruktúrovaný na to, aby ste si vedeli pozrieť, kde sú nadpisy a kde sú rôzne iné prvky v danom texte. Alebo si predstavte, že si stiahnete PDF dokument a zrazu budete mať úplne bielu stránku. S týmto všetkým sa stretávajú ľudia so zdravotným postihnutím prakticky dennodenne na neprístupných webových stránkach.

Legislatíva

Prístupnosť webových stránok rieši základný dokument, ktorý sa volá Pravidlá pre prístupný webový obsah - Web Content Accessibility Guidelines a na to, aby ste mali prístupný web, potrebujete dodržať pravidlá, ktoré sú v tomto dokumente uvedené. Ak sú tieto pravidlá dodržané, obsah, ktorý máte na webovej stránke, bude prístupný aj pre ľudí so zdravotným znevýhodnením, čiže nielen pre ľudí, ktorí sú zdravotne postihnutí, ako sú napr. nevidiaci, nepočujúci alebo osoby s motorickým postihnutím, ale aj pre ľudí, ktorí sú dočasne zdravotne postihnutí to znamená, že napríklad majú aktuálne problémy s motorikou alebo dočasne nevidia.

U nás prístupnosť rámcuje slovenská legislatíva, je to Zákon č. 95 z roku 2019 o informačných technológiách vo verejnej správe a tento zákon hovorí, že všetky webstránky verejnej správy musia byť prístupné pre ľudí so zdravotným postihnutím. Rovnako aj Zákon o vysokých školách 131 z roku 2002 hovorí, že aj stránky verejných vysokých škôl musia byť prístupné pre ľudí so zdravotným postihnutím.

Slovenská republika zároveň transponovala smernicu Európskeho parlamentu o požiadavkách na prístupnosť výrobkov a služieb, väčšina smernice bola prevzatá do zákona číslo 351/2022. Tento zákon má účinnosť od 28. 6. 2025 a hovorí, že prístupné majú byť nielen webstránky a informačné systémy verejnej správy, ale prístupné budú musieť byť aj webstránky osobnej dopravy, leteckej, autobusovej, železničnej a vodnej, bankové služby pre spotrebiteľov, napr. internetbanking, elektronické čítačky kníh a software na čítanie elektronických kníh, alebo napr. aj weby eshopov.

Prečo mať vlastne prístupný web alebo mobilnú aplikáciu?

Je to najmä kvôli tomu, aby ju mohlo používať čo najviac ľudí, čiže nielen ľudia bez zdravotného postihnutia, ale aj ľudia so zdravotným znevýhodnením. Samozrejme pre povinné organizácie je to nutnosť z pohľadu legislatívy a tie nepovinné buď budú spadať do novej legislatívy alebo samé chcú, aby boli ich webové stránky použiteľné a prístupné aj pre ľudí so zdravotným znevýhodnením. Je dokázané, že prístupné webové stránky majú lepšie SEO ako neprístupné webové stránky, webové

stránky, ak sú prístupné, môžu navštevovať aj starší ľudia a s prístupnými webovými stránkami sa pracuje lepšie aj ľuďom bez zdravotného postihnutia.

Kedy máte web, ste jeho správcom, čo je potrebné urobiť, aby bol prístupný?

Úplne prvým krokom je audit prístupnosti webových stránok, je potrebné zistiť, nakoľko sú vaše webové stránky prístupné. Ak už máte v rukách audit prístupnosti, čo s ním ďalej?

Častokrát sa stáva, že na Únii nevidiacich a slabozrakých Slovenska vypracujeme audit prístupnosti webových stránok, ten odovzdáme správcovi webových stránok a následne skončí v čiernej diere u vývojárov. Vlastne sa s tým auditom neurobí nič, neopravia sa chyby, ktoré sú na webstránkach alebo v mobilnej aplikácii z hľadiska prístupnosti. Čo je dôležité po prvom kroku, po audite prístupnosti? Je to určenie prioritizácie opráv porušení pravidiel prístupnosti a následne je potrebné vytvoriť si reálny plán na sprístupňovanie webu alebo mobilnej aplikácie. Dôležité je, aby sa postupovalo po malých krokoch, aby sa sprístupňovanie nebralo ako celok, ale aby sa začali sprístupňovať určité časti webu a postupne sa web sprístupňoval. Pri opravách je tiež dôležitá komunikácia medzi vývojárom a expertom na prístupnosť a samozrejme, keď sa chyby ohľadom prístupnosti opravujú, pravidelné testovanie, či boli naozaj opravené prístupne.

Druhou možnosťou je, že k dispozícii máte nejaký starší web a chcete pripraviť úplne nový a prístupný web? Čo v tomto prípade? Je dôležité zakomponovať prístupnosť do celého procesu tvorby webu, pretože to je oveľa lacnejšie ako sprístupňovanie už hotového webu.

Oslovte nejaké skúsené vývojárske štúdio, ktoré sa dlhodobo venuje téme prístupnosti alebo trvajte na spolupráci vývojárov s expertmi na prístupnosť. Ak ste povinná inštitúcia, čiže zo zákona máte povinnosť, aby bola vaša webstránka alebo mobilná aplikácia prístupná, do zmluvy s vývojármi, zakomponujte požiadavku na vytvorenie webu podľa Zákona o informačných technológiách a pred odovzdaním si vyžiadajte audit prístupnosti webovej stránky, či vaša webová stránka naozaj bola vytvorená prístupne alebo nie.

Sprístupnili ste si webovú stránku, ktorú ste mali k dispozícii alebo vytvorili ste si nový prístupný web. Je to všetko?

Ak je vo vašej pôsobnosti aj nahadzovanie obsahu, ak máte editorov webu, ktorí nahadzujú obsah na webovú stránku, je potrebné, aby aj editori vložili obsah tak, aby bol prístupný. Aby vám nevložili časť obsahu neprístupnú a nepokazili prístupnosť vášho webu. Čiže editori webu musia vedieť, ako správne vložiť obrázok, aby bol dobre popísaný, ako správne štruktúrovať text, ako vložiť správne tabuľky, videá alebo zoznamy alebo ako vytvoriť prístupný elektronický dokument, ktorý je napríklad na stiahnutie na webovej stránke.

Ako vám pritom môže pomôcť Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska?

Už mnoho rokov robíme audity prístupnosti webových stránok a mobilných aplikácií na základe WCAG 2.1, čiže pravidiel prístupnosti a najnovšej slovenskej legislatívy. Robíme osvetové akcie o digitálnej prístupnosti, či už sú to semináre alebo webináre, poskytujeme prednášky na vysokých školách pre študentov UX a webdizajnu, spolupracujeme pri vytváraní prístupných webových stránok, vieme spolupracovať aj pri vytvorení plánu na sprístupňovanie webu, čiže vlastne ktoré kroky, ktoré časti webu sprístupniť skôr a ktoré neskôr. Konzultujeme s vývojármi webových stránok, ako sprístupniť rôzne prvky na webových stránkach, poskytujeme školenia pre vývojárov alebo pre editorov webových stránok a vieme aj komunikovať s vývojárskymi štúdiami, ako sa stať accessibility friendly.

Prečo by ste mali osloviť práve Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska ohľadom prístupnosti? Okrem toho, že máme dlhoročné skúsenosti v oblasti prístupnosti a spolupracujeme pri testovaní prístupnosti aj s ľuďmi so zdravotným postihnutím, tak sme zároveň členom medzinárodne uznávanej organizácie International Association of Accessibility Professionals, čiže medzinárodnej asociácie profesionálov v oblasti prístupnosti a zároveň máme v svojich radoch špecialistu, ktorý je certifikovaný na webovú prístupnosť, Web Accessibility Specialist (WAS).

Taktiež sme testovali množstvo webov a medzi našich klientov patrili napr. spoločnosť ESET, Dôvera, Mesto Bratislava, Všeobecná zdravotná poisťovňa, Národné centrum zdravotníckych informácií, sli.do alebo Profesia.

Čo to stojí?

Táto otázka zaznie vždy, keď sa ľudia idú opýtať na prístupnosť a chcú si sprístupniť webové stránky. Vždy to stojí čas a peniaze, ako v podstate všetko. Treba ale pamätať, že vytvorenie webu bude lacnejšie, ak sa počíta s prístupnosťou už pri jeho tvorbe a nie, keď už je vytvorený. Čiže ak si tvoríte nový web, zakomponujte prístupnosť už od začiatku a ušetríte si množstvo času aj peňazí. Zároveň je dôležité, aby aj tie weby, ktoré sú už vytvorené, boli prístupné, aby sa na nich dostalo čo najviac ľudí. Prístupnosť alebo sprístupňovanie webstránok a mobilných aplikácií stojí za to. Výsledkom webu, ktorý je prístupný pre všetkých, je to, že sa naň dostane viac ľudí a tí si z návštevy vášho webu odnesú dobrú skúsenosť a odporučia ho ďalej.

Ďakujem za pozornosť. Ak máte ďalšie otázky, napíšte ich, prosím do chatu alebo na môj e mail.
Ďakujem pekne.

Peter Teplický

teplicky@unss.sk

0915962377